BIBLIOGRAFIA

FONT I ALTABA, M.; MARSAL I ASTORT, M.; MORER I MUNT, A.; PLANA I LLEVAT, F.; TRAVERIA I CROS; A.:

Estudi científic i tècnic de les pintures murals romàniques de la Vall de Boí. IV Trobada sobre la recerca experimental en Física i Química aplicada a l'estudi i la protecció del Medi (Prada, agost 1985).- Barcelona, 1986.- 295-318. "Butlletí de la Societat Catalana de Ciències físiques, químiques i matemàtiques", VII, núm. 2.

Aquest estudi, perdut entre altres recerques presentades en aquesta IV Trobada, ha passat quasi desapercebut pels estudiosos de l'art romànic i sols ha arribat al gran públic mercès a la publicació de dos reportatges (dies 2 i 7 de juny) fets a les pàgines de "La Vanguardia" de Barcelona.

Aquest treball evidencia les possibilitats de la tecnologia, i l'equip dirigit pel professor Font i Altaba ha obert directrius de recerca i d'interpretació molt profitosos per a la col.laboració entre estudiosos de les ciències naturals i les humanes. Aquest treball en equip, quasi l'única possibilitat d'assolir èxit en aquestes recerques, ha de permetre superar la visió estreta de la investigació i arribar a una col.laboració, que aporti l'eventualitat de coneixements molt més aprofundits.

En aquest cas la tècnica ens ajuda a millorar la valoració de la personalitat dels artistes, no sols per les seves característiques estilístiques, sinó perquè l'anàlisi dels pigments dels seus colors, elaborats de manera artesana i personal per cadascun dels pintors, ens permet d'apropar-nos amb més fiabilitat a les tipologies i les paletes dels artistes d'aquests llunyans segles XI i XII.

És aquesta una primera aportació —que desitgem que no sigui la darrera, sinó que hi hagi una continuïtat en aquesta acurada recerca— per a millorar els nostres coneixements de la pintura romànica, dels seus artistes i de les seves escoles no sols estilístiques, sinó també de creació de possibilitats de treball com pot ser la fabricació de les pintures, supeditades a pigments i dissolvents molt concrets i determinats.

Si aquesta primera anàlisi ens ha permès de confirmar la personalitat dels mestres de Taüll i de Boí, una posterior tasca d'investigació pot permetre de confirmar o negar teories o opinions que la simple estilística fa difícil de determinar. Aquest ha estat un primer pas i desitgem que no sigui el darrer, ja que la recerca interdisciplinar ha d'ajudar a un millor coneixement de la ciència histò rica.

J-F. C. F.

Els Montcada: una família de nobles catalans a l'Edat Mitjana. (1000-1230).

Recentment, Edicions 62 ha publicat la traducció de l'estudi de J.C Shideler, antic professor de la Universitat de Spokane (Washington) i actual president de Futurepast, estudi que, sota el títol *A medieval catalan noble family: The Montcadas (1000-1230),* i fou publicat per la Universitat de Califòrnia l'any 1983, i que ara ho ha estat amb el títol *Els Montcada: una família de nobles catalans a l'Edat Mitjana (1000-1230).*

El professor Shideler ens presenta el primer estudi seriós fet sobre una de les més importants famílies de la Catalunya romànica, fonamentat en la investigació arxivística.

L'autor va "perseguint" (a través de l'abundosa documentació recopilada dels diversos arxius catalans) aquesta família al llarg de set generacions, la qual cosa li permet d'anar copsant també tot el desenvolupament històric de la Catalunya dels segles XI-XIII. De fet, des dels seus inicis com a família, els Montcada intentaran d'establir un important sistema de relacions tant polítiques com d'aliances matrimonials, per tal d'anar engrandint el seu poder i la seva senyoria; així, a vegades, els trobem donant suport als Comte-Reis, i, a voltes, lluitant contra ells, segons llurs interessos.

La figura més representativa d'aquesta actitud és Guillem de Montcada, anomenat el Gran Senescal de Catalunya, potser el més "famós" del llinatge, el qual, però, en aquesta ocasió ha estat recreat per l'autor d'una manera menys mitificada de com ho havia estat fins ara.

En definitiva, es tracta d'un llibre de lectura indispensable per a qualsevol estudiós interessat per la Catalunya medieval; però, sens dubte, la seva importància rau en el fet d'ésser una de les poques recerques que, ara per ara, hi ha sobre el tema de les famílies catalanes, que van gaudir d'un cert "renom" al període comtal de la nostra història.

Esperança Piquer.

FERRANDO i ROIG, Antoni. *El monestir de Sant Llorenç del Munt i les seves possessions.* Publicacions de l'Abadia de Montserrat. (Col. Subsidia Monastica n. 17, 1987, 159 pàgs.)

El llibre no és una història de Sant Llorenç del Munt; es tracta d'una transcripció i un comentari del "Speculo" del Monestir, redactat el s. XVII i conservat avui dia a l'arxiu de l'Abadia de Montserrat. És una llàstima que aquest llibre sigui una publicació paral.lela a la tesi doctoral que prepara l'historiador terrassenc Pere Puig. A més, no s'ha tingut en consideració la documentació conservada a l'arxiu de la Corona d'Aragó, i que la nostra delegació de Sabadell té microfilmada a disposició de tots els estudiosos. És trist que la riquesa monumental i documental del nostre país, de vegades es concreta en uns quants monestirs i unes quantes esglésies (pocs) que, per la seva situació geogràfica o la seva anomenada històrica, atreuen els investigadors, mentre que d'altres, tant o més importants, queden oblidats sense que ningú es prengui la molèstia de recercar-ne la història. Aquesta obra conté un índex toponímic i onomàstic i diverses fotografies en blanc i negre.

J-F. C.